1 Simosi
Apunu Poru oka yabiri apunu Simosi nene okapupu
Oka gwede nene tapu ki kabuwai

Apunu Simosi e ka munu waunai mosi ki Iyesu sumapupu. E inai ka Diyu ade e mamai ka tawana Gurisi ki apunai. Apunu Simosi e ka apunu Poru e waitapiyawa ewapuru upitagamawa iwa.

Oka yau rabineya ka debai apeya eyaka; Iyesu sumapamawa ragidai mu paunamugu ka iyapana dai ubumpu kabuwa mibai pa mena ki kabuwatagamawa. Mu tagubu da iyapana kaisi idiwono ade eba anikatagisi ki ka mu iya yadini. Oka yau pokaiya ka apunu Poru kabuwa mibai pa mena ki bodapana yonai apunu Simosi sibu.

Yona debai mosi ka Iyesu sumapamawa ragidai badidi maba dibipamana ewapuru idiwana ki yonai. Mu yabiyabiri ragidai badidi maba winetamini upi tageni ki yonai e mete wagubu.

Siyarai ka apunu Poru apunu Simosi e eya badidi maba tondana upiwagana ki yonai e kabuwapupu.

Oka debai empamana ki kabuwai

Parau *1:1-2*

Iyesu sumapamawa ragidai mu yonamaga *1:3-3:16*

Apunu Simosi e yonai *4:1-6:21*

1-2 Nau waretani Simosi, nau waitanibuwani da
kau karako Iyesu sumapiyei ki pokere nau guba-
gani mibai ka kau. Nau mamagi Poru kau okagi
yau tonopakani.

Nu iya negeyau apunai Mamanuga God ade
nu puyo wadamana nawanai idiwei ki negeyana
apunai Keriso Iyesu mete kina ki mu nau winesin-
imupu sidimupu da nau mu bigabigamaga kwae-
sugana ki nana tonosinimupu.

Kau paeregi ki denai bita kaubo wadana ko ki
ka Mamanuga God e rikapupu deni mena kau wa-
dinibu bagi. E ade nu Kaiwawonuga Keriso Iyesu
mete kina mu karako kau nuwanuwa-nimoto
nuwabagi negeni manako waitanimoto da mu
kau nene kwae-tagubu ki mibai kau naigida mena
katainuwagi wetawetara.

Kabuwa mibai pamena kabuwatagamu ragidai

3 Nau naiya tawana Makedoniya kayasugekeya
makeya ka nau kau munanibuwani da kau ika
natere Epeso rabineya tondana ki nana suwagu-
buwani. Yona ki nau karako kawareya kau ade
nidiyakani yau kena; Natere ki rabineya ka iya-
pana dai bautagubu suma sumatagamu ragidai
mu pauna-mugu kabuwa mibai pa mena kabuwa-
tagamu ki pokere bera tagamu ragidai ki kau ragi-
ragi kawaya tadeyowa da mu bera ki kamadini.

4 Iyapana ki mu nuwamaga notamaga ka
mu mubo kunumaga bo mu mubo ripakwara-
kwaramuguma bususumaga ade wensisiyamaga
ki kawareya ukwarau ki pokere kau mu
tatamatami. Mu kwae-tagamu ki pokaiya ka
kira yo kande mena wenawagau ko Mamanuga

God e upi ka eba inako. E upi ka suma mena pokaiya.
5 Kau mu tatamatamana ki nana nidiyakani ki mibai ka yau kena; Iyapana gwedewau mu rabinamugu bigi pa mena ade mu nuwamaga notamaga eyaka mena suma mena sumatagamu ragidai ki ka mu mubo rabinamugu wainapomoto da Mamanuga God e yabuiya mu ka baganai. Ade mu rabina-mugu ka nota kwarikwarisi ki notai mete kawayayagisi.
6 Ko iyapana dai ki mu ka iya bagi ki tagararamupu kwako-tagubu yawata kwaiya kayatagubu ki pokere mu karako yona asusu yaba-yababa mena tagamu iwu.
7 Mu nuwa-mugu ubumana iyapana gora kabuwa-tamana ki nana wainapiyamu ko mu yabarayabara ubumu tagamu yona ki mibai ka mu muga eba wainapiyamu popo were tagamu.
8 Nu kuduba katainugu da gora oragai ki kuduba ka bagi mena. Ko nu badidi maba idiwana kwaiwagamana gora wagubu ki nu asusu eba kwaigamu.
9 Ade nu katainugu da gora ki ka eba iyapana bagi kwaetagamu ragidai ki mu nene ko ki ka iyapana kuwakuwai gora raurupiyamu ragidai ki mu nene. Ki ka iyapana Mamanuga God tagararapiyamu bera berokoi ebo ebo kwaetagamu ragidai ki mu nene. Ki ka iyapana Mamanuga God eba notapiyamu ko waira yau gwedegwedei niniyapiyamu diriwai kwaetagamu ragidai ki mu nene. Ki ka naunuma ragidai ki mu nene.
10 Ki ka ridi yo apunu taku maba igida yauda

iwu bo didiwa asusu ukwapamu bo apunu e
ebo waretai apunu uwarau bo ridi e ebo ware-
tai ridi uwarau ki mu nene. Ki ka iyapana
bowa madai wadamana ki nana bera berokoi
kwae-tagamu mu kowamuguma weki gwaiya
tetamiyamu weketamiyamu ki mu nene. Ki
ka iyapana beraberai mu kowa-muguma narita-
miyamu ki mu nene. Ade ki ka kabuwa mibai
kamadumpu bera kabuwai ebo ebo tagamu kwae-
tagamu ragidai ki mu nene.
11 Supasupai tanai bagi kawaya apunai Ma-
manuga God e eya yonai mibai ki mu kamad-
umpu. Ko Mamanuga God e nau emisinibu da nau
ka baganai ki pokere e nau winesinibu da nau e
yonai ki iyapana tadeyana ki nana sidibu.

Apunu Poru Mamanuga God bameya parauwena

12-13 Nau naiya nu Kaiwawonuga Keriso
Iyesu siyekeya siyasiya ade gayagayasugekeya e
iyapanaiyoma mete giritamekeya pasutamekeya.
Ko Mama-nuga God e nau nuwanuwasinibu ki
pokere nau paereni ki e surupupu manako Keriso
wagubu da nau baganai ade nau winesinibu e
eya kasiyarai tegebu da nau e upi kwaesugana
ki nana. E nau bamaneya inako kwaewena ki
pokere karako ka nau e paraupakani e si esida
tepapakani. Nau naiya badidi kwaesugekeya ki
mibai nau niya eba kataineya. Nau notababa
tondekeya ade suma eba sumasugekeya, ko
Mamanuga God e nau nuwaboyani wainapupu.
14 Nu Kaiwawonuga bagi kawaya nau nene
kwaewena. Nau paereni ki denai bita naubo
wadana ko ki e deni mena rikapupu manako

e puyoi awana taparai maba nau kawarineya
kwebu wira nau wadisinibu bagi. Iyesu Keriso
pokaiya ka e nota kwarikwarisi ki notai nau
tegebu ade e sumapana ki nana ki kasiyarai e nau
mete tegebu.
15 Nau yona suwagakani yau ka mibai kawaya
iyapana kuduba wainapamana ade mibipamana
ki nana; Nu bigi kwaigemei ragidai iya waunai nu
nege-yana ki nana ka Keriso Iyesu yewe wairau
kawapu. Iyapana kuduba ka bigibigi ko mu pau-
namugu nau mena ka bigini kawaya esida.
16 Ko Mamanuga God e nau nuwaboyani
wainapupu nau wadisinibu bagi ki mibai ka
yau kena; Iyapana kuduba mu paunamugu nau
mena paereni ka kawaya daganani esida. Ko
Iyesu Keriso nau eba emisinibu basarasinibu. Pa
mena. E iya waunai tegebu ki pokere iyapana
ewa e suma-pomoto iya maramara idiwana
kaiwana ki iyai yadini ki ka e nau bamaneya
badidi kwaewena ki mu notapomoto manako ki
pokaiya ka mu kataitagisi da e mu bamamugu
inako mete kwae-yagisi. E midi mu bamamugu
mete eba togayagisi.
17 ‘O Mamanuga, kau ka nu Kaiwawonuga
kawaya esida. Nu kau eba eminimei ko kau mara-
mara tondei. Kau bamageya ka po pa mena. Nu
Mamanuga God ka kau kiya mena. Kau kasiyaragi
ka kawaya ki pokere kau sigi nu maramara esida
mena tepapomu idiwomu. Ki mibai.’
18 Gubagani Simosi, Mamanuga God e bonanai
wainapiyamu tagamu ragidai naiya mena badidi
kau nene tagubu ki yonai kau audagi maba wadi
doko manako ki pokaiya kau Keriso nene ragiragi

kawaya uburowa upinugowa. Mu kau nene badidi tagubu ki kawareya ka nau oka pokaiya kau kabuwaniyakani yau kena;

19 Kau sumagi ki kau eba kamadi ade kau rabinageya katainugibi wetawetara da Mamanuga God e yabuiya kau ka baganai ki notai kau mete wadi doko. Iyapana dai ki nota inako ki mu tagararamupu ki pokere waka nade kawareya yapu egi supu ki maba ka mu sumamaga inako mete kauwena.

20 Iyapana ki mu paunamugu ka apunu Imeniyasi yo Arekisanda mu inako kwaetagamu. Mu Mamanuga God e si giripiyamu ko mu bera ki kamadamana ki nana ka nau ubupuwani mu midi-maga kwakwarepumaga Berokoi Apunai Seitani e idai rabineya nakata-puwani da e mu giritamana ki nana.

2

Nu ewapuru mena badidi maba gurigurigamu

1 Nau karako yabiri yona yau ragiragi kawaya kau nidiyakani; Nu sumanuga eyaka mena ragidai kuduba tade da mu ubumana iyapana tawana tawana idiwu ki mu nene guriguritagamana ki nana. Mu gwede nene notapiyamu ki nene wi Mamanuga God kabuwapiyoi mu tagawaiwitamaga ubumoi guriguriwogoi.

2 Nu suma sumaigemei ragidai nuwabagi rabineya Mamanuga God nene supasupai bagi kawaya idiwana ki nana ka wi kawakawai ragidai ade yabiyabiri ragidai waira yau kawareya ki mu nene mete guriguriwogoi.

3 Wi inako kwaiwogoi ki ka bagi kawaya ade
ki pokaiya ka nu Iya Negeyau Apunai Mamanuga
God wi eminiyoto manako wi mamamaga yagisi.
4 E nuwaiya ka iyapana kuduba e yonai mibai
kawaya ki kataitagamana ade iya waunai mete
wadamana ki nana.
5 Mamanuga God e ka eyaka mena. Tawiri
ogayawa apunai iyapana kuduba teniyau Ma-
manuga God mete dibiniyau apunai ki e ka mete
eyaka mena. Nu dibiniyau apunai ki ka Keriso
Iyesu e eya mena.
6 E ebo bauwagana marai ki makeya mena
ka e bauwena nu nene powena manako nu bi-
tanuga kuduba ki e rikapupu. E nu nene powena
ki pokaiya ka iyapana kuduba kataitagisi da
Mamanuga God e nuwaiya ka iyapana kuduba,
madega kauwagau madega posiwagau iya wau-
nai ki yadini.
7 E nuwaiya inako wainapiyau ki pokere e nau
winesinibu ade nau tonosinibu da nau kayasug-
ana iyapana kwaiyanai ragidai e yonai mibai
mu tadeyana ade mu kabuwatamana da mu e
sumapa-mana ki nana. Nau eba berasugakani ko
nau yona mibai mena suwagakani.

8 Gubagani Simosi, nau yona yau mete nidiyani
wainapi; Nau nuwaneya iyapana uratana mena
tawana tawana Mamanuga God nene idiwu ki mu
idamaga bagipomono manako mu rabinamaga
eyaka mena kira gagaya pa mena nuwabagi mena
rabineya guri-guritogomono idiwono.

9-10 Nau karako ridi mu yonamaga mete suwa-
gani; Ridi gwedewau tagamu da mu Mamanuga

God e si tepapiyamu ki ka mu iyapana yabara-mugu iya bagi supasupai mena kwaetogomono. Mu iyamaga bagi ki ka mu monagamaga ko eba mu kwakwarepumaga ki monaga-pamana da iyapana monaga ki pokaiya mu emitamana taragatamana ki nana. Mu midimaga tatamai naigida mena umomono ade eba mu debamaga wikupomono monaga kiyabui ebo ebo yodomono bo gwedegwede denimaga kawakawaya inako tepomono monaga-togomono. Pa mena.

11 Apunu ubumoto Mamanuga God e yonai kabuwatogomono ki ka ridi kerekereretagisi pa idiwono yona mena wainapomono.

12 Nau ridi tatama-tamakani da mu Mamanuga God e yonai apunu eba kabuwatamono ade mu apunu watamaga eba yadini ubumono. Mu ka yona mena waina-pomono pa idiwono,

13 mibai ka Mamanuga God yabiri apunu Adamu yamanapupu manako ewa ka e ridi Iwi yamanapupu.

14 Berokoi Apunai Seitani e ka eba yabiri apunu Adamu bameya bauwena e kerareya wadubu. Pa mena. Yabiri ka e ridi Iwi e bameya bauwena e kerareya wadubu manako ridi ki paere-pupu Mamanuga God e gorai rauru-pupu.

15 Ko ridi gwedewau Mamanuga God sumapomono bo iyapana nota kwarikwarisi-tamono bo Mamanuga God e nene bagi supasupai mena idiwono bo ade midimama berai eba kwaetogo-mono, ridi inako idiwono ki ka mu munu wenatamini ki pokaiya ka mu iya mete yadini.

3

Yabiyabiri ragidai

1 Gubagani Simosi, nau karako yona mibai mosi
ade suwagani wainapi; Apunu nima nuwaiya
ka suma sumatagamu Mamanuga God nene
dibipiyamu ragidai mu yabiyabirimaga uburana
wainapiyau ki ka e upi bagi kawaya winepupu.
2 Ko apunu upi inako kwaeyogono ki ka e iya-
pana kuduba yabumugu bagi supasupai mena
kwaeyogono ade iyapana e bameya berokoi mo
eba wainapomoto. E eba werawerayagisi ade e
eba nota baba maba tondono. E naigida notapono
were kwaeyogono. Iyapana dai e bameya daiyo
baitagisi ki ka e mu diriwamaga kwaeyagisi ade e
iyapana badidi maba kabuwatamana ki yawatai
mete naigida kataiyagisi.
3 E awana suwakarai eba kuburono da e yabarai
babayagisi ade e eba tayatayabadai ade kiraki-
rai tondono ko e kwarisiyagisi moyamoyakai
maba tondono. E bowa madai nene eba nota
kwarikwarisi-yogono,
4 ade e wainai yo e munuiyoma naigida mena
kwayubatamono da e munuiyoma mu mamam-
aga ki naigida mena wiwirapomono ade e umunui
yodomono makeya makeya kwaetogo-mono.
5 Apunu ki e eya wainai yo e eya munuiyoma
naigida eba kwayubatamini ki ka e badidi maba
suma sumatagamu ragidai Mamanuga God nene
dibipiyamu idiwu ki mu kwayubatamini?
6 Waunai sumawena apunai eba uburoto upi
yau maba yadini kwaenda Berokoi Apunai Sei-
tani yabara kawa-kawarawagawa manako Ma-

manuga God ubupu e kaupupu ki maba ka apunu ki mete yabara kawakawara-yagisi manako e Berokoi Apunai Seitani maba inako kauyagisi.

7 E iyai supasupai mena tondono ki ka iyapana suma eba sumatagamu ragidai e iyai bagi ki empomoto manako e wiwirapomono ade e werei togomono. Ko e paerepoto ki ka iyapana e waigubapomoto manako Berokoi Apunai Seitani baiyagisi e kerareya yadini da e yawata paerepoto kauyagisi.

Yabiyabiri ragidai mu waitamuguma

8 Yabiyabiri ragidai mu waita-muguma mu mete kina ka iyapana yabumugu supasupai bagi mena idiwono da iyapana mu wiwiratamono ade eba mu tenawarimaga ragaragapono. Mu awana ‘waeni’ kawaya daganani eba kubomoto da mu yabaramaga baba-yagisi ade gwedegwede kuduba eba taisi teyateyamatogomono bo kapoitogomono.

9 Mamanuga God e yonai mibai wekewekei ki mu sumapomoto yadini doko ade mu muga rabinamugu ka mu wainapomoto wetawetara da Mamanuga God e yabuiya mu ka supasupai.

10 Apunu mosi e nuwaiya upi yau kwaewagana wainapiyau ki ka wi naiya e iyai ki naigida mena empumuri wetawetara. E bagi supasupai mena kwaeyogono empumuri ki ka baganai, wi upi ki e kwemuri.

11-12 E eba werawera-yagisi ade e eya wainai yo e munuiyoma ki e naigida mena mu kwayubatamono da mu ewapuru deni deni wiwira kasiwaratogomono idiwono.

13 Yabi-yabiri ragidai mu waitamuguma upi
bagi supasupai mena inako kwaetogo-mono ki ka
iyapana mu emitamini mu weremaga togomono
ade mu simaga tepapomono. Mu yabarayabara
ubumono manako Keriso Iyesu sumapiyamu ki
yonai matarau togomono iwono.

Mamanuga God e yonai wekewekei

14-15 Gubagani Simosi, nau waunitau kau bam-
ageya bausugana kau eminiyana ki nana waina-
pakani. Ko gwede mosi nau bodasiniyoto da nau
garugaru ika eba bausugani ki kau oka yau mena
iyabapi manako Mamanuga God nene dibipemei
ragidai nu badidi maba idiwana ki nana ka oka
yau kau kabuwaniyoto. Nu ka Maramara Tondau
Apunai Mamanuga God e eya iyapanaiyoma. E
yonai mibai ki nu bebeda maba togipemei.

16 Mama-nuga God e notai wekewekei ki e naiya
e ebo mena notapiyawa tondawa, e notai ki ka
kawaya daganani esida. Iyapana nota ki bera
umani siyamana ki yawatai mo pa mena. E yona
yau nu kabuwanibu, wagubu ke;

E ka iyapana kaina nu maba wenawena. Ma-
manuga God e eya Keyai mibipupu da e ka
mibai. Aneya usi kunumau ki mu e mete
emupu.

Tawana tawana kuduba ka iyapana kayatagubu
e dimai tagamawa iwa. Yewe wairau,
madega kauwagau madega posiwagau ka
iyapana e sumamupu ko ki eweya ka
Mamanuga God e wadubu tepapupu usi
kunumau e eya taneya ade tapu.

4

Bera tagamu ragidai mu yonamaga

1 Mamanuga God e eya Keyai karako matarau
nu kabuwaniyau da mara siyareya ka iyapana
dai mu sumamaga kaupomoto manako wiratagisi
keyai beraberai ebo ebo ki mu umunumaga ya-
dini. Keyai berokoi mu badidi kabuwatamono ki
mu makeya makeya mete kwaetogomono.
2 Kabuwa bera-tagamu ki kerarai ka yau kena;
Iyapana ki mu midimaga pa matakawagau
yona bera ebo ebo tagamu. Yawata supasupai
kayatagamana notai naiya mu rabina-mugu
kabuwatamiyawa ki karako mata maba
urabu rerewara auwena ki pokere mu badidi
paerepiyamu ki mu muga eba kataimugu.
3 Iyapana ki mu kabuwa-maga wagau ke; ‘Ridi
yo apunu anika-tagisi ki ka eba baganai ade nu
bani dai mena kupomu ko dai kaisipomu ki ka
supasupai.’ Iyapana ki mu inako tagamu ko nu
suma sumaigemei ragidai ki nu yona mibai kataigibi ki pokere nu mete katainugu da Mamanuga
God bani kuduba kiyabui ebo ebo nu kupamana
ki nana yamanapupu. Nu e paraupamu were
ewa bani kuduba kiyabui ebo ebo ki tawiyaigamu
kupamu, ko iyapana mosi eba baiyagisi nu bodaniyoto.
4 Gwedegwede kuduba Mamanuga God ya-
manapupu ki ka bagi mena ki pokere nu mo
eba keipamu berokoi siyamu. Ko nu yabiri Ma-
manuga God paraupamu were ewa bani ki ku-
pamu,

5 mibai ka Mamanuga God e yonai pokaiya
ade nu gurigurinuga pokaiya ka e gwedegwede
kuduba ki wadubu bagi kewowena.
6 Gubagani Simosi, kau nau yonani yau nu
sumanuga eyaka mena ragidai kabuwatamiy-
owa. Nu keyainuga bani ki kau kiya kupowa
ade kabuwa yonai katainugibi wadibi doko ki kau
makeya makeya mete kwaenugowa. Kau inako
kwaenugowa ki kau mibai Keriso Iyesu e bigabi-
gai apunai.
7 Iyapana mu wensisiyamaga bo mu
bususumaga kororai mibai pa mena tagamu
ki kau eba wainapiyowa ko Mamanuga God nu
badidi kwaiwagamana wagubu ki mena kau
makeya makeya kwaenugowa yarowa da kau
notagi bebeda maba irawayagisi.
8 Nu midinuga kwakwarepu-nuga tekatekawa-
gana ki nana yanuwa kwaigemei ki denai ka
maraitau erida, mibai ki ka mara karako nene
mena. Ko nu keyainuga ragiragiwagana ki
nana nu nubo wade supasupaigamu ki denai ka
kawaya esida, mibai iya ki ka mara karako nene
ade mara ewa nene mete kina.
9 Nau yona karako suwagubuwani ka mibai
kawaya iyapana kuduba waina-pamana ade deni
mena mibipamana ki nana;
10 Maramara Tondau Apunai Mamanuga God e
ka iyapana kuduba, madega kauwagau madega
posiwagau nu Iya Negeyau ki Apunai. Nu gwede-
wau e sumapemei ki ka e iya waunai nu negeni.
E nuwaiya ka inako wainapiyau ki pokere e puyo
negeyana ki nawanai nu idiwei ade nu e nene
ragiragi kawaya upigemei muya nunumei.

11 Nau karako badidi kabuwani-buwani ki
kau makeya makeya iyapana kabuwatamiyowa
tadeyowa teyateyama.
12 Kau ka munu waunai ki pokere mu ubu-
moto kau waigubanimoto, tagisi ke; ‘Kau ka nu
yabunugu wenanugibi.’ Mu inako nidimono ki
kau mu yonamaga ki eba wainapiyowa ko nu
sumanuga eyaka mena ragidai mu paunamugu
ka kau supasupai mena kwaenugowa, kau yon-
agi pokaiya, kau iyagi pokaiya, kau nota kwarik-
warisigi pokaiya, kau sumagi pokaiya, ade kau
paeregi pa mena ki pokaiya. Kau inako kwaenu-
gowa ki ka mu kau eminimoto manako kau kwae-
nugei ki maba mu mete inako kwaetogo-mono.
13 Kau eba pa tondowa ko kau maramara iya-
pana yabaramugu uburowa Mamanuga God e
yonai iyabapiyowa, dimanugowa, ade iyapana
tadeyowa kabukabuwa. Kau maramara inako
kwaenugowa yarowa da nau kau bamageya ika
bausugani makeya.
14 Mamanuga God kau keyaigi togipana
puyoi negebu ki kau eba basarapi ko puyo ki
pokaiya ragiragi kawaya upi-nugowa umowa.
Yabiyabiri ragidai naiya ubumpu mu idamaga
kau kawari-geya nakamupu kau nene guriguri-
tagubu makeya ka mu dai kau ewa badidi maba
upinugana Mamanuga God mu kabuwatapu ki
sisiyai mu matarau tagubu. Mara ki makeya ka
kau puyogi ki mete wadibi ki pokere kau puyo ki
karako eba tagararapi,
15 ko maramara kau nuwagi notagi eyaka
mena pokaiya keyakeyapiyowa yarowa da kau
manamanuwagi manako kau tekatekai kawaya

kwaenugei ki iyapana kau eminimoto manako
kau weregi togomono.
16 Iyapana paunamugu kau kiya iyagi ki naigida
mena empiyowa ade kau badidi kabuwanugei
ki kau naigida mena wainapiyowa popo were
kabuwanugowa. Kau maramara inako kwaenu-
gowa yarowa ki kau kiya iya wadi ade kau pok-
agere ka iyapana kau wainaniyamu ragidai ki mu
mete iya yadini.

5

*Iyesu sumapiyamu ragidai badidi maba kwayu-
batamamu*

1-2 Iyapana magurai ki kau eba nakaritamiy-
owa bo bonana ragiragi-tamiyowa. Mu ka kau
mamagiyoma maba ki pokere mu wiwiratamiy-
owa giyansu mena tadeyowa. Ridi magurai
ki kau kiya inagi kwayubapiyei ki maba mu
mete inako kwayubatamiyowa, ade munu wau-
nai yaraga ki kau kiya yowagi-yoma tatagiy-
oma wiwiratamiyei ki maba mu mete inako
wiwiratamiyowa, ade munu waunai onowa ki
kau kiya egapugiyoma wiwiratamiyei ki maba
mu mete inako wiwiratamiyowa ko eba yabu
gedegedetamiyowa.
3 Ridi koborotagubu mu muga mena idiwu ki
kau naigida mena mu kwayuba-tamiyowa ade
waitatamiyowa.
4 Ko koboro mosi e ebo munuiyoma bo e
ataiyoma mete kina ki ka mu ubumono e
kwayubapomono. Nu inanuguma mamanuguma
kwayubatamamu ki ka Mamanuga God e
yabuiya iya bagi supasupai kawaya esida.

Nu inanuguma mamanuguma naiya nu kwayubanimpu ki pokere ki denai nu ubumamu mu kwayubatamomu ki ka Mamanuga God e mamamayagisi.

5 Koboro nima e ebo mena tondau ki ka e mibai koborowena. E Mamanuga God e waitapana ki nene mena notapiyau ki pokere maramara kemora nawaru e bameya guriguriwagau tondau.

6 Ko iyapana nima e ebo midi kwakwarepui mamamapana ki mena wainapiyau ki e keyai ka powena maba.

7 Gubagani, kau iyapana yona yau mete ragiragi tadeyowa teyateyama da mu makeya makeya kwaetogomono ko eba paerepomoto. Mu paerepomoto ki ka kwaenda iyapana baitagisi mu paeremaga ki matarapomoto manako tadeni siyasiya.

8 Iyapana gwedewau mu mubo inamuguma mamamuguma bo mu mubo ewamuguma ki eba kwayubatamiyamu ki ka mu muga sumamaga ki giripiyamu ki pokere mu paeremaga ka kawaya daganani esida. Iyapana suma eba sumatagamu ragidai ki mu paeremaga ka maraitau erida.

9 Ridi mosi apunu eyaka mena uwapu manako koborowena tondawa da magurawena, ridi gwedewau inako idiwu ki mu mena simaga kau okapi.

10 Koboro magurai gwedewau mu muga munumuguma naigida mena kwayuba-tamawa ade karako mete kina upi bagi kawaya inako kwaetagamu yo koboro gwedewau ubumu mu daiyomaga bautagamu ragidai mu diriwamaga kwaetagamu werenatamiyamu yo koboro

gwedewau suma sumatagamu ragidai mu bamamugu bagi mena kwaetagamu yo koboro gwedewau nuwasiyasiya nene idiwu ragidai ki mu waitatamiyamu yo koboro gwedewau mu nuwamaga notamaga pokaiya deni mena upi bagi kawaya kwaetagamu da iyapana mu emitamiyamu mu were-maga tagamu, koboro inako kwae-tagamu ki mu mena simaga kau okapi.

11-12 Ko koboro ridi waunai ki mu simaga kau eba okapi. Mu koborotagubu makeya ka mu ewa eba anikatagamana ko Keriso e upi mena kwaetagamana ki nana ki gwaiyabai tagubu. Ko mu eba maguratagubu ki pokere mu ade anika-tagamana wainapomono ki pokaiya ka mu gwaiyaba naiya tagubu ki rauru-pomoto manako Mamanuga God uburoto ki pokaiya e idai gurai mu naurimugu ugwaditamini ragiragi.

13 Mu eba gwaiyaba tagubu ki mena giripomoto ko midi togatoga ade yanuwe teyateyama ki notai mu naiya eba notapamawa ki notai mu rabina-mugu mete kawaya-yogono. Ridi inako mu mubo idamugere eba upitagamu ko mu kowamuguma bamamugu midimaga pa matakawagau tawa ro-roneya igida yauda asusu kupamu iwu manako yona eba tagamana yonai ki mu mete tagamu.

14 Ki pokere nau wainapakani da ridi anika waunai koborotagubu ki ka mu ade anikatagisi munu wenatamini da mu rabinamaga kwarisiyagisi manako mu tawamaga nauwamaga kwayubapomono. Mu inako kwaetogomono ki ka nu iyara-nuguma mu iyamaga supasupai ki empomoto manako nu sinuga berokoi tagamana

yawatai kwaenepiyamu ki yawatai mo mu eba bananapomoto.

15 Nau yona yau kau nidiyakani ki mibai ka koboro dai mu ororeya mena yawata supasupai ki tagararamupu manako karako Berokoi Apunai Seitani e eweya kayatagamu.

16 Ridi nima suma sumawagau manako e rakarakaiyoma dai koboro idiwu ki ka e eya uburono mu waitatamono naigida mena kwayubatamono. E eba e kowaiyoma Mamanuga God nene dibipiyamu ragidai ki mu mena bita ki tageyono. Pa mena. Mu paunamugu ridi dai koboro-tagubu mu mubo mena idiwu ki mu mena ka mu waitatamono.

17 Kau uburi nu sumanuga eyaka mena ragidai yona yau mete tade, nuwagi ke; Yabiyabiri ragidai wi paunagau upitagamu ki mu wi naigida mena wiwiratamiyoi ade mu upimaga ki denai naigida mena mu tageyoi. Mu dai wi nene ragiragi kawaya upitagamu muya nunumu, dimatagamu, ade yona wi kabuwaniyamu. Mu bagi kawaya inako kwaetagamu ki pokere wi mu denimaga mete wadumuri kawaya ki ka baganai.

18 Mibai, Mamanuga God e okai wagubu ke; ‘Papa burumakau uratanai wi nene upiyogono ki ka wi e umunui eba umamuri ko e upiwagau ki denai bani mete kwemuri.’ Ade oka mosi wagubu ke; ‘Upi kwaetagamu ragidai ki ka mu upimaga ki denai mete yadini.’

19 Gubagani, iyapana mosi uburoto yabiyabiri apunai mosi badidi paerepupu ki empupu sisiyai e eya mena yagisi ki kau e yonai ki eba mibipi. Ko iyapana apeya bo apeya eyaka baitagisi e yonai

ki kawareya ade tagisi ki kau mu yonamaga ki
wainapi.
20 Yabiyabiri apunai mosi paerepoto bigi
kwaeyagisi ki kau iyapana yabaramugu e paerei
ki matarapi wade supasupapi da e kowaiyoma ki
em-pomoto ki ka mu kudu wainapomoto manako
e kwaewena siyasiya ki maba mu inako eba
kwaetagisi.
21 Mamanuga God yo Keriso Iyesu yo mu aneya-
muguma bagi kawaya idiwu ki mu kuduba yabu-
mugu ka nau yona ragiragi kawaya kau ni-
diyakani yau kena; Nau badidi nidibuwani ki kau
makeya makeya kwaenugowa. Kau nuwageya
po apunai paere mo kwae-yagisi ki kau eba e
paerei ki emani utautapi manako ade iyapana
mosi paerepoto ki e paerei matarapi. Kau inako
eba kwaenuwagi. Kau nuwagi notagi eyaka mena
pokaiya mu ewapuru wade supasupatami.
22 Apunu mosi nuwaiya ka nu Kaiwawonuga e
upi mo kwaewagana wainapiyau ki kau naiya e
iyai emani popo were ewa kau idagi e kawareya
tari e nene gurigurinuwagi mibai ka e paere mo
kwaeyagisi ki ka e paerei ki bitai daikere kau mete
kawarapi. Kau naigida supasupai mena tondowa
da bigi kau eba pasiniyoto.
23 Gubagani, kau romodogi maramara
kenkedowagau ki pokere awana kasiga mena
eba kuborowa ko awana ‘waeni’ piri munta
mete kawareya kuborowa da makari yo sigira
wainapiyei ki kewo-yagisi.
24 Iyapana dai berokoi kwaetagamu ki nu mata-
rau mu emitamemei ki pokere mu iyamaga ba-
didi maba ki nu mete kataigemei. Ko iyapana

dai mu ka berokoi weki gwaiya kwaetagamu ki
pokere mu iyamaga badidi maba ki nu ewa were
kataigamu.
25 Ki maba, iyapana dai karako bagi kwae-
tagamu ki nu matarau mu emitamemei ki pokere
mu iyamaga bagi ki nu mete kataigemei. Ko
iyapana dai mu ka bagi weki gwaiya kwaetagamu
ko ki mibai ka ewa matarayagisi.

6

Bigabiga ragidai mu yonamaga

1 Bigabiga ragidai ki ka mu kawakawaimuguma
naigida mena wiwiratamono ade mu
umunumaga mete yodomono. Mu inako
kwaetogo-mono ki ka iyapana mu pokamugere
Mamanuga God e si eba giripomoto ade nu
kabuwanuga badidi kabuwaigemei ki mu mete
eba siyomoto siyasiya.
2 Bigabiga ragidai mu kawakawai-muguma
suma mete sumatagamu ki ka bigabiga ragidai
ki mu notamaga eba yagisi ke; ‘Nau kawaini
mete ewapuru Keriso sumapemei ki pokere nau
ramata togatoga nene e upi kwaesugoni ki ka
baganai.’ Mu inako eba notapomono ko mu
notamaga yogono ke; ‘Nau kawaini mete kina nu
sumanuga ka eyaka mena ade nau nuwaneya
po eyo ki pokere nau e nene kawaya daganani
kwaesugoni muya nunuroni ki ka bagi kawaya.’
Mu inako notapomono ki ka mu supasupai mena
kwaetogomono.

Nau yona yau nidibuwani ki kau makeya makeya dimanugowa ade iyapana tadeyowa kabukabuwa.

Waira yau gwedegwedei eba nota kwarikwarisipomu

3 Nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e yonai ba-didi wagubu ki kuduba mibai ade nu sumanuga pokaiya badidi maba idiwana kabuwanibu ki yonai ka mete supasupai kawaya. Ko iyapana dai baitagisi mu mubo kataimaga pokaiya yona kudubai mosi tagisi,

4 ki kau kataigeya da mu yonamaga ki ka bera ade mu muga pa kawai gisipiyamu yabara kawakawaratagamu were tagamu. Mu ka eba iya bagi ki notai wadumupu ko mu nuwamugu ka yona pa wadamana wenapamana waina-piyamu manako ki pokaiya ka nuwaroro yo kira kasiwara yo yona berokoberoko yo nari kasiwara inako wenawagau.

5 Mu yabaramaga babawena yona mibai naiya wainamupu ki mu notamaga gogawena ki pokere mu karako kira mena tagamu nuwarara tagarara idiwu. Mu wainapiyamu da mu Mamanuga God e upi kwaetogomono ki pokaiya ka mu denai waira yau gwedegwedei pokaiya purapuratagisi. Ko ki pa mena.

6 Nu Mamanuga God e upi kwaigomu ki ka nuwabagi nu rabinanugu posiyagisi siwagapoto ko waira yau gwedegwedei nu tawanuga ra-bineya posiyagisi siwaga-poto bo pa mena ki ka eba gwedei mete kina.

7 Nu wenaigibi ki ka nu ida kasikasi waira yau
kawareya baigibi. Ade nu popoigamu ki ka nu ida
kasikasi waira yau kamadamu kaigamu.
8 Ki pokere nu baninuga bo nu midinuga tata-
mai mete kina ki ka nu nubo denenugu baganai
ki kena.
9 Ko iyapana mu mubo purapura-tagamana
nene wainapiyamu ki mu notamaga ka
gwedegwede ki mena kawareya ukwarau
manako denkoe papa wadau ki maba mu
notamaga wadubu doko. Nota berokoberoko ebo
ebo mu tainitamono notababa tageyono manako
mu wiratamini mu iyamaga deni mena giripoto.
10 Nu bowa madai nota kwarikwarisitamemei
ki notai ka berokoi ebo ebo kuduba ki kerarai. Iya-
pana ropani kawaya bowa madai ki poisiyasiyai
wainapamawa manako ki pokaiya mu sumamaga
kaumupu manako nota ebo ebo bauwena mu ra-
binamaga giripupu nuwaboya tagebu.

Apunu Simosi e yonai

11 Gubagani Simosi, kau ka Mama-nuga God
e iyapanai ki pokere bera yau kuduba ki kau
tagararapi. Kau Mama-nuga God e yabuiya bagi
supasupai mena kwaenugowa, e mena notapiy-
owa, e mena sumapiyowa, ade e mena nota
kwarikwarisipiyowa. Gwede ragiragi mosi kau
bamageya baiyagisi ki kau giruru maba kobaiya
tenuwagi manako kwarisinuwagi moyamoyakai
maba tondowa iyapana waitatamiyowa.
12 Kau sumagi pokaiya iya maramara tondana
kaniyana ki puyoi wadana ki nana nisi kandowa
e diriwai garupiyowa. Kau ororeya mena iyapana

ropani kawaya mu yabumugu Keriso sumapana e
eweya kayanugana ki yonai matarau nuwagibi.
13 Gwedegwede kuduba iya negeyau apunai
Mamanuga God yo Iyesu Keriso ki naiya apunu
Pontiyasi Pairasi e yabareya ubupu yona bagi su-
pasupai mena wagubu, ki mu yabumugu ka nau
karako kau ragiragi kawaya nidiyakani yau kena;
14 Mamanuga God e nuwaiya kau badidi
kwaenugana nidibu ki kau eba paerepi kwaenda
iyapana kau sigi berokoi tagisi. E badidi
nidibu waina-pipi ki kau makeya makeya bagi
supa-supai mena kwaenugowa yarowa da nu
Kaiwawonuga Iyesu Keriso ade wira-yagisi
baiyagisi makeya.
15 E wirawagana bauwagana marai ki ka Ma-
manuga God e ebo nuwaiya winepupu tapu. E
mena ka bagi kawaya ade e mena ka Kaiwawo.
E ka kaiwawo ragidai kuduba mu Kaiwawomaga
ade kawakawai ragidai kuduba mete kina mu
Kawaimaga.
16 E mena maramara tondau ade e mena
bameya ka tanai kasiyarai kawaya, ki pokere
iyapana kaina nu kwaitana mosi e tanai ki
bameya eba baigamu. Iyapana kaina mu
yabumugere e eba emupu ade karako mete kina
nu yabunugere e eba empemei. E mena si nu
maramara tepapomu. E mena kasiyarai ka mara-
mara tondono kaniyono ko eba kewo-yagisi. Ki
mibai.
17 Gubagani Simosi, nau yona mosi ka
nidiyani ka yau kena; Kau waira yau kawareya
purapuratagubu ragidai mu ragiragi kawaya
tade, nuwagi ke; ‘Wi waira yau gwedegwedei

pokaiya eba yabara kawakawaraiwogoi ade
wi nuwaga notaga wi gwedegwedega ki
kawareya eba ukworono mibai ka waira yau
e gwedegwedei ka mara mosi uburono ko
mara mosi ade gogayagisi. Wi nuwaga notaga
Mamanuga God e mena bameya tondono mibai
ka yewe waira kawareya nu badidi kupamana
mamamaigamana ki gwedegwedei ka e mena nu
denenugu denenugu negeyau.'
18 Kau yona yau mu mete tade, nuwagi ke;
'Naigida mena idiwoi upi marai kawai bagi mena
kwaiwogoi ade wi gwedegwedega eba gwandagi-
wogoi ko imagei ragidai mu mete waitatamiyoi.
19 Wi inako idiwoi ki ka wi puyoga kunumau
wi nawanaga tondau ki kawayayogono yarono
manako mara yabaranugu tondau ade ewa ka wi
puyoga ki bebeda maba ragiragi kawaya uburono
da wi bebeda maba ki kawareya wi iyaga tawai
wadumuri. Iya wadu-muri doko ki ka iya mibai
maramara idiwana kaiwana ki iyai.'
20 Gubagani Simosi, Mamanuga God kau em-
inibu da kau ka baganai ki pokere e gwede
upi negebu ki kau eba kamadi ko naigida mena
kwayuba-piyowa wadi doko yarowa. Iyapana no-
tababa yonai asusu yabayababa tagamu mu bani
wainapiyamu da mu katai wadumupu. Ko ki pa
mena. Mu katai eba wadumupu. Mu yonamaga
ka mibai pa mena ki pokere kau wenagugi mena
wainapi kamadi.
21 Iyapana dai mu muga kataimaga wadumpu
suma-piyamu ki pokere suma mibai ki yawatai
mu paeremupu kwakotagubu yawata kwaiya
kayatagamu.

Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi.

Nau yonani ika kewowena. Kaiwa kaiwa.

IYA YONAI
The New Testament in the Umanakaina Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Umanakaina long Niugini

Copyright © 1999 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Umanakaina

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
92bb28a8-6181-5bd4-a67f-1906ab635008